

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06-2283

Chișinău

22 03 2018

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 și art.74 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare, **în mod prioritar**, proiectul de lege privind avertizorii de integritate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 233 din 12 martie 2018.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Centrul Național Anticorupție.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română – 17 file și în limba rusă – 15 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (3 file);
4. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (2 file);
5. Avizul Ministerului Justiției (5 file).

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Ex.: T. Știrbu
Tel.: 250135

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>96</u>
<u>22</u>	<u>03</u> 20 <u>18</u>
Ora	_____

GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.233

din 12 martie 2018

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege
privind avertizorii de integritate**

Gvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind avertizorii de integritate.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul justiției

PAVEL FILIP

Alexandru Tănase

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE**
privind avertizorii de integritate

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**Articolul 1. Domeniul de reglementare**

Prezenta lege reglementează dezvoltările practicilor ilegale din cadrul entităților publice și private, procedura de examinare a acestor dezvoltări, drepturile avertizorilor de integritate și măsurile de protecție a lor, obligațiile angajatorilor, competențele autorităților responsabile de examinarea unor asemenea dezvoltări și ale celor de protecție a avertizorilor de integritate.

Articolul 2. Scopul legii

Prezenta lege urmărește sporirea denunțării practicilor ilegale și a altor dezvoltări de interes public prin:

- a) promovarea climatului de integritate în sectoarele public și privat;
- b) asigurarea protecției adecvate a avertizorilor de integritate împotriva răzbunării, în contextul examinării dezvoltărilor de interes public a practicilor ilegale;
- c) prevenirea și sancționarea răzbunărilor împotriva avertizorilor de integritate.

Articolul 3. Noțiuni utilizate

În sensul prezentei legi următoarele noțiuni semnifică:

avertizare de integritate – dezvoltare cu bună-credință de către un angajat a unei practici ilegale ce constituie o amenințare sau un prejudiciu adus interesului public;

avertizor de integritate – angajat care face o avertizare de integritate;

dezvoltare de practici ilegale – dezvoltare a manifestărilor de corupție, după cum sînt definite și enumerate în Legea integrității nr. 82 din 25 mai 2017, a încălcărilor de mediu, a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a securității naționale, precum și a altor încălcări, acțiuni sau omisiuni care amenință sau prejudiciază interesul public;

angajat – persoană fizică care:

- a) are calitate de salariat în sensul legislației muncii în raport cu un angajator;
- b) are calitate de stagiar sau voluntar în raport cu un angajator;

- c) are relații contractuale cu un angajator;
angajator – entitate publică sau privată care:
- a) a intrat în raporturi juridice de muncă cu un angajat;
 - b) a intrat în raporturi juridice contractuale, civile cu un angajat;
 - c) este superioară entităților prevăzute la lit. a și b).

În cazul judecătorilor și procurorilor se consideră angajatori Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor.

Articolul 4. Principiile legii

La punerea în practică a prevederilor prezentei legi se vor aplica următoarele principii:

- a) principiul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- b) principiul egalității și nediscriminării;
- c) principiul intoleranței manifestărilor de corupție în cadrul entităților publice și private;
- d) principiul prezumției bune-credințe a dezvăluirii de interes public;
- e) principiul inversării sarcinii probațiunii în cazul pretinselor răzbunări.

Articolul 5. Subiecții legii

(1) Subiecții care cad sub incidența prezentei legi sînt:

- a) angajații;
- b) avertizorii de integritate;
- c) angajatorii;
- d) autoritățile de examinare a dezvăluirilor de interes public (autorități de examinare);
- e) autoritățile de protecție a avertizorilor de integritate (autorități de protecție);
- f) societatea civilă și mass-media.

(2) Prezenta lege se aplică și persoanelor numite în consilii științifice și consultative, comisii de specialitate și alte organe colegiale organizate în structura sau pe lângă autoritățile sau instituțiile publice.

(3) Angajații care depun avertizări de integritate au dreptul să fie recunoscuți în calitate de avertizori de integritate și să beneficieze de protecție în condițiile prevăzute de prezenta lege.

(4) Prin derogare de la prevederile alin. (2), angajații care au calitatea de agenți publici sînt obligați să denunțe atunci cînd dezvăluirea se referă la influențe necorespunzătoare exercitate asupra lor, precum și la alte încercări de implicare a lor în manifestări de corupție, în sensul Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017 și al Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale. Dacă nu sînt atrași în calitate de martori și/sau părți vătămate în cadrul procesului penal, agenții publici care au denunțat influențe necorespunzătoare sau alte încercări de implicare a lor în manifestări de corupție pot fi recunoscuți în calitate de avertizori de integritate și pot beneficia de protecție, în condițiile prezentei legi.

Articolul 6. Buna-credință

(1) Dezvăluirea practicii ilegale făcută de angajat se prezumă a fi veridică pînă la proba contrară.

(2) Indiferent de intenții, angajatul se consideră de bună-credință dacă dezvăluirea practicii ilegale pe care a făcut-o este veridică sau despre care are convingerea rezonabilă că ar fi veridică.

Capitolul II DEZVĂLUIREA PRACTICILOR ILEGALE

Articolul 7. Modalitățile de dezvăluire a practicilor ilegale

(1) Dezvăluirea practicilor ilegale este internă (comunicată angajatorului), externă (comunicată autorităților de examinare) și publică (transmisă societății civile și/sau mass-mediei).

(2) Forma dezvăluirii practicii ilegale este scrisă și semnată de către angajat, inclusiv on-line, sau comunicată la liniile de telefon pentru avertizorii de integritate ale angajatorilor, autorităților de examinare, societății civile sau mass-mediei. Dezvăluirea se întocmește în baza formularelor prevăzute în anexele nr. 1 și nr. 2, completate, după caz, de către angajat sau de către operatorul liniei telefonice.

(3) Dezvăluirea practicii ilegale în baza formularelor prevăzute la alin. (2) se înscrie în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate, al cărui model este prevăzut în anexa nr. 3.

(4) Confidențialitatea datelor cu caracter personal ale angajatului care dezvăluie o practică ilegală se garantează în condițiile art. 8.

Articolul 8. Confidențialitatea angajatului care dezvăluie practici ilegale

(1) Identitatea angajatului care dezvăluie practici ilegale nu se dă publicității și nici nu se comunică persoanelor pretins responsabile de asemenea practici, excepție fiind cazurile în care angajatul de sine stătător dezvăluie sau comunică identitatea sa.

(2) Datele cu caracter personal pot fi divulgate doar în cazul urmăririi penale pornite în baza dezvăluirii de interes public. În acest caz, avertizorul de integritate este audiat în calitate de martor în condițiile Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 sau ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, după caz, și poate beneficia de protecție în conformitate cu Legea nr. 105-XVI din 16 mai 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal.

Capitolul III

EXAMINAREA DEZVĂLUIRII PRACTICILOR ILEGALE ȘI RECUNOAȘTEREA STATUTULUI DE AVERTIZOR DE INTEGRITATE

Articolul 9. Dezvăluirea practicilor ilegale

(1) Angajatul este în drept să facă o dezvăluire internă a practicilor ilegale, iar în cazurile stabilite la alin. (4) – o dezvăluire externă sau publică a practicilor ilegale, cu excepția cazului prevăzut de art. 5 alin. (3), când angajatul este obligat să denunțe manifestările de corupție.

(2) Angajatorul sau o altă autoritate de examinare va asigura înregistrarea în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3, a dezvăluirii practicilor ilegale de către persoana sau subdiviziunea desemnată în acest sens. Angajatorul va aproba proceduri de raportare internă a dezvăluirilor practicilor ilegale, conform modelului stabilit de Guvern.

(3) În cazul în care dezvăluirea practicii ilegale interne conține elementele constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni, angajatorul este obligat să transmită informația cuprinsă în dezvăluire unei autorități de examinare competente.

(4) Angajatul poate omite procedurile de raportare internă a dezvăluirilor practicii ilegale făcând o dezvăluire externă sau publică atunci când:

a) consideră că angajatorul ar putea fi implicat în practicile ilegale dezvăluite;

b) consideră că există riscul nerespectării confidențialității sale;

c) există riscul pierderii, dispariției sau distrugerii probelor;

d) angajatorul nu i-a asigurat înregistrarea dezvăluirii practicilor ilegale în condițiile alin. (2) sau nu i-a dat răspuns în termenul prevăzut la art. 12.

(5) În cazul în care angajatul face o dezvăluire a practicilor ilegale prin intermediul societății civile sau mass-mediei, autoritățile de examinare se autosesizează dacă practicile ilegale care fac obiectul dezvăluirii conțin elementele constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni.

(6) Clauzele de confidențialitate și secret profesional dintre angajator și angajat nu împiedică dezvăluirile practicilor ilegale.

Articolul 10. Autoritățile responsabile de examinarea dezvăluirilor practicilor ilegale

(1) Autoritățile responsabile de examinarea dezvăluirilor practicilor ilegale sînt angajatorii – în cazul dezvăluirilor practicilor ilegale interne, și Centrul Național Anticorupție – în cazul dezvăluirilor practicilor ilegale interne și externe.

(2) Centrul Național Anticorupție, în calitate de autoritate responsabilă de examinarea dezvăluirilor practicilor ilegale:

a) asigură promovarea și operarea liniei naționale a avertizorilor de integritate;

b) înregistrează dezvăluirile practicilor ilegale primite în scris, on-line, precum și cele primite la linia națională a avertizorilor de integritate doar dacă acestea întrunesc cerințele de conținut, prevăzute la art. 11;

c) examinează dezvăluirile practicilor ilegale referitoare la manifestări de corupție sau spălare a banilor și comunică în scris angajatului despre rezultatul examinării în termenul prevăzut la art. 12;

d) transmite altor entități publice, potrivit competențelor, dezvăluirile practicilor ilegale care dezvăluie alte practici ilegale decât cele prevăzute la lit. c) ce constituie amenințări sau prejudicii aduse interesului public.

(3) Autoritățile de examinare a dezvăluirilor practicilor ilegale au obligația să întreprindă măsuri imediate de preîntâmpinare a acțiunilor ce pot cauza un prejudiciu interesului public. În acest scop, autoritățile sînt în drept să dispună suspendarea respectivelor acțiuni, în limitele competențelor.

(4) Autoritățile de examinare a dezvăluirilor practicilor ilegale cu privire la încălcările iminente și actuale ale drepturilor omului, pentru sănătatea și alimentația publică, starea mediului, interesele economice și securitatea statului, după caz, alte domenii, pot înființa linii specializate pentru avertizorii de integritate. De asemenea, angajatorii pot înființa canale interne de comunicare a dezvăluirilor practicilor ilegale și a avertizărilor de integritate interne (linii telefonice de încredere, cutii poștale, adrese electronice).

Articolul 11. Înregistrarea dezvăluirii practicilor ilegale și recunoașterea statutului de avertizor de integritate

(1) Pentru a fi înregistrată în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate și pentru a fi recunoscută în calitate de avertizare de integritate, dezvăluirea practicilor ilegale trebuie să întrunească următoarele condiții:

a) persoana care face dezvăluirea să fie angajat al unei entități publice sau private;

b) dezvăluirea să privească activitatea entității al cărei angajat este;

c) dezvăluirea să conțină informații/probe despre practicile ilegale și prejudicierea reală, iminentă sau potențială a interesului public;

d) persoana care face dezvăluirea să se identifice (nume, prenume, locul de muncă, date de contact, iar în cazul adresării în scris a avertizării de integritate – semnătura avertizorului de integritate).

(2) Înregistrarea în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate, al cărui model este prevăzut la anexa nr. 3, acordă angajatului care face o dezvăluire a practicilor ilegale de interes public statutul de avertizor de integritate.

(3) Dacă dezvăluirea întrunește toate elementele prevăzute la alin. (1) și este înregistrată, angajatului i se comunică următoarele detalii în legătură cu recunoașterea sa în calitate de avertizor de integritate, după cum urmează:

a) în cazul depunerii în scris a avertizării de integritate – i se transmite confirmarea scrisă privind înregistrarea în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate, inițierea examinării circumstanțelor descrise în avertizarea de integritate și termenul în care va fi informat despre rezultatele examinării, conform anexei nr. 3;

b) în cazul transmiterii avertizării de integritate prin telefon – i se comunică la telefon numărul de înregistrare a apelului, inițierea examinării circumstanțelor descrise în avertizarea de integritate și termenul în care poate reveni cu un apel sau, după caz, în care operatorul îl va contacta telefonic (conform preferințelor angajatului) pentru a-l informa despre rezultatele examinării;

c) în toate cazurile, angajatul este informat despre păstrarea confidențialității identității sale la examinarea dezvăluirii, sub rezerva pornirii procedurilor penale sau contravenționale în care acesta ar putea fi atras în calitate de martor și ar putea solicita protecție în această calitate;

d) în toate cazurile, angajatul este informat că statutul de avertizor de integritate îi va fi retras dacă pe parcursul examinării se constată că dezvăluirea nu întrunește vreuna dintre condițiile prevăzute la alin. (1).

(4) În cazul în care pe parcursul examinării dezvăluirii se constată că aceasta nu întrunește condițiile prevăzute la alin. (1) lit. a), b) sau d), informația transmisă se examinează în baza regulilor generale.

(5) În cazul dezvăluirii publice a practicii ilegale, angajatul poate fi recunoscut în calitate de avertizor de integritate fie de către autoritățile de examinare, fie de către autoritățile de protecție, concomitent cu solicitarea acordării protecției, în condițiile art. 13.

Articolul 12. Termenele de examinare a avertizărilor de integritate

(1) Avertizorul de integritate este informat cu privire la rezultatele examinării avertizării de integritate în termen de 30 de zile de la data înregistrării în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate. Informarea se face în scris sau, după caz, telefonic, potrivit art. 11 alin. (3).

(2) În cazul în care termenul prevăzut la alin. (1) este insuficient, acesta poate fi prelungit cu încă 30 de zile, cu informarea corespunzătoare a avertizorului de integritate.

(3) Dacă în baza avertizării de integritate au fost inițiate proceduri contravenționale sau penale, avertizorului de integritate i se aduce la cunoștință că avertizarea de integritate va fi examinată în condițiile și termenele Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 sau ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003.

Capitolul IV

PROTECȚIA AVERTIZORULUI DE INTEGRITATE

Articolul 13. Solicitarea protecției avertizorilor de integritate

Angajatul supus răzbunării (prin acțiuni, omisiuni sau amenințări) din partea angajatorului sau a unei alte persoane din cadrul entității publice sau private în care activează, prin care îi este înrăutățită situația în legătură cu avertizarea de integritate pe care a făcut-o, este în drept să solicite protecție de la autoritățile prevăzute la art. 16.

Articolul 14. Garanții pentru protecția avertizorilor de integritate

Avertizorul de integritate beneficiază de următoarele garanții:

a) transferul său ori al persoanei care întreprinde acțiuni de răzbunare, pe perioada examinării cererii de acordare a protecției, într-o altă subdiviziune a entității publice sau private în care activează, în condițiile legislației speciale pentru aceste categorii de personal și cu menținerea specificului de activitate, iar în lipsa acesteia – într-o subdiviziune care desfășoară o activitate conexă, pentru a exclude sau limita influența persoanei care s-a răzbunat în legătură cu avertizarea de integritate sau dezvoltarea practicilor ilegale;

b) sancționarea persoanei care s-a răzbunat în legătură cu avertizarea de integritate sau dezvoltarea practicilor ilegale ori, după caz, a conducătorului entității publice sau private pentru neasigurarea măsurilor de protecție;

c) nulitatea sancțiunii disciplinare care i-a fost aplicată ca urmare a unei divulgări în interes public făcută cu bună-credință, constatată de către angajator, iar după caz, de către instanța de contencios administrativ;

d) despăgubirea prejudiciilor materiale, fizice și morale suportate în urma răzbunării.

Articolul 15. Procedura de protecție a avertizorilor de integritate

(1) Avertizorul de integritate supus răzbunării este în drept să depună o cerere scrisă autorităților de protecție pentru a solicita realizarea garanțiilor sale prevăzute la art. 14.

(2) Pentru a beneficia de protecție, angajatul trebuie să întrunească următoarele condiții:

a) să fie recunoscut în calitate de avertizor de integritate, în condițiile art. 11 sau să fi făcut o dezvoltare publică a practicilor ilegale;

b) să fie supus răzbunării prevăzute la alin. (1);

c) între dezvoltarea practicilor ilegale și pretinsa răzbunare să existe legătură de cauzalitate.

(3) Autoritatea de protecție va examina în regim prioritar, în termen de cel mult 15 zile, cererea prin care se solicită protecția avertizorului de integritate după care va informa avertizorul de integritate cu privire la satisfacerea cererii sale sau la motivele refuzului.

Curgerea termenului începe în ziua intrării și înregistrării cererii la autoritatea de protecție.

(4) Protecția acordată poate fi retrasă în cazul constatării ulterioare a următoarelor situații:

a) informația comunicată de angajat pentru a fi recunoscut în calitate de avertizor de integritate nu este veridică, inclusiv se demonstrează că angajatul cunoștea sau trebuia să cunoască despre caracterul fals al conținutului dezvăluirii sale (dezvăluirea nu este făcută cu bună-credință);

b) pretinsa răzbunare nu este reală;

c) între dezvăluirea de interes public și pretinsa răzbunare nu există legătură de cauzalitate.

Articolul 16. Autoritățile de protecție a avertizorilor de integritate

(1) Protecția avertizorilor de integritate este asigurată de următoarele autorități:

a) angajatorul, în cazul dezvăluirilor interne a practicilor ilegale;

b) Avocatul Poporului, în cazul dezvăluirilor externe și publice a practicilor ilegale.

(2) Angajatorul întreprinde acțiuni cu caracter administrativ în vederea încetării răzbunării împotriva angajatului, inclusiv la locul de muncă, și asigurării protecției acestuia ca avertizor de integritate. Angajatorul anulează actele administrative cu valoare de răzbunare în legătură cu dezvăluirea practicilor ilegale făcută de avertizorul de integritate.

(3) Avocatul Poporului examinează cererile avertizorilor de integritate și contribuie la apărarea acestora în conformitate cu prevederile Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

Articolul 17. Contestări împotriva autorităților de protecție a avertizorilor de integritate

(1) Deciziile, acțiunile și omisiunile autorităților de protecție a avertizorilor de integritate se contestă în contencios administrativ, după epuizarea procedurii prealabile.

(2) Deciziile, acțiunile și omisiunile angajatorului entitate privată în calitate de autoritate de protecție a avertizorilor de integritate, prevăzute de prezenta lege, se contestă în procedură civilă, în termen de 30 de zile.

(3) Deciziile Avocatului Poporului nu pot fi atacate.

Capitolul V SANȚIONAREA ÎNCĂLCĂRILOR

Articolul 18. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii

(1) Neluarea de către angajator a măsurilor de asigurare a dezvăluirii practicilor ilegale în cadrul entității, nerespectarea confidențialității angajaților care denunță practici ilegale și neasigurarea măsurilor de protecție a angajaților recunoscuți în calitate de avertizori de integritate atrag răspundere disciplinară, contravențională.

(2) Divulgarea de către reprezentantul angajatorului sau al autorităților de examinare a identității avertizorului de integritate persoanelor pretins responsabile de practicile ilegale pe care acesta le invocă atrage răspundere disciplinară, contravențională.

(3) Neluarea măsurilor de încetare sau suspendare a faptelor care prejudiciază interesul public și/sau de preîntâmpinare a faptelor care pot cauza prejudicii ulterioare interesului public constituie neglijență și atrage, după caz, răspundere contravențională sau penală.

(4) Răzbunarea împotriva avertizorului de integritate atrage răspundere contravențională sau penală, după caz.

(5) Angajatorului îi revine sarcina să demonstreze că măsurile întreprinse față de angajat nu au legătură cu avertizarea de integritate sau implicarea acestuia în orice calitate în raport cu o avertizare de integritate. În caz contrar, faptele angajatorului se consideră răzbunare.

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 19

(1) Prezenta lege intră în vigoare după trei luni de la data publicării.

(2) În termen de trei luni de la data intrării în vigoare a legii, Guvernul va aduce actele sale normative în conformitate cu prevederile legii.

Președintele Parlamentului

Formularul dezvăluirii interne a practicii ilegale

Se completează de către angajat	Se completează de către angajator (persoana responsabilă de examinarea dezvăluirii)*
I. Date generale despre angajat	
1. Locul de muncă, subdiviziunea în care activează, funcția ocupată _____ _____ _____ 2. Relația cu angajatorul (Aveți încheiat un contract individual de muncă sau sînteți în relații civile?) _____ _____ _____	1. 2.
II. Date despre practica ilegală	
1. Descrierea practicii ilegale pe care doriți să o dezvăluiți _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ 2. În ce constă amenințarea/prejudicierea interesului public prin practica ilegală? _____ _____ _____ _____ _____	1. 2.

_____ _____ _____ _____ _____ 3. Prezentarea probelor/informațiilor care confirmă practica ilegală dezvăluită (în cazul în care dispuneți de ele) sau indicarea modalităților de verificare a informației dezvăluite _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	3.
4. Cu referire la această practică ilegală, ați făcut o dezvăluire <u>publică</u> (transmisă societății civile și/sau mass-mediei sau altor autorități)? (Se indică data, luna, anul și cui a fost transmisă această dezvăluire) _____ _____ _____	
III. Recunoașterea în calitate de avertizor de integritate**	
Decizia: _____ Data, luna, anul _____	
Semnătura persoanei responsabile de examinarea dezvăluirii practicii ilegale _____	
C O T O R Dezvăluirea internă a practicii ilegale este recepționată de _____ (numele, prenumele persoanei responsabile care recepționează dezvăluirea) Numărul de înregistrare în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate _____	

* Se verifică dacă dezvăluirea întrunește condițiile prevăzute la art. 11 alin. (1).

**Se completează de către angajator (persoana responsabilă de examinarea dezvăluirii) – dacă dezvăluirea întrunește condițiile menționate la art. 11 alin. (1), angajatul este recunoscut în calitate de avertizor de integritate.

Notă: Numele, prenumele, datele de contact, iar în cazul adresării în scris a dezvăluirii, semnătura angajatului – sînt indicate pe partea verso a dezvăluirii.

Angajatul este informat despre păstrarea confidențialității identității sale la examinarea dezvăluirii, sub rezerva pornirii procedurilor penale sau contravenționale în care acesta ar putea fi atras în calitate de martor și ar putea solicita protecție în această calitate.

Angajatul este informat că statutul de avertizor de integritate îi va fi retras dacă pe parcursul examinării se constată că acesta nu întrunește vreuna dintre condițiile prevăzute la alin. (1).

Formularul dezvăluirii externe a practicii ilegale

Se completează de către angajat	Se completează de către persoana responsabilă de recepționarea și examinarea dezvăluirii*
I. Date generale despre angajat	
1. Locul de muncă, subdiviziunea în care activează, funcția ocupată _____ _____ _____ 2. Relația cu angajatorul (Aveți încheiat un contract individual de muncă sau sînteți în relații civile?) _____ _____	1. 2.
II. Date despre practica ilegală	
1. Descrierea practicii ilegale pe care doriți să o dezvăluiți _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ 2. În ce constă amenințarea/prejudicierea interesului public prin practica ilegală? _____ _____ _____ _____ _____	1. 2.

3. Situația la locul de muncă vă este/v-a fost înrăutățită în legătură cu avertizarea de integritate pe care ați făcut-o?

Nu

Da. În ce constă aceasta? _____

5. Cu referire la această practică ilegală, ați făcut o dezvăluire publică (transmisă societății civile și/sau mass-mediei sau altor autorități)? (Se indică data, luna, anul și cui a fost transmisă această dezvăluire)

III. Recunoașterea în calitate de avertizor de integritate**

Decizia: _____ Data, luna, anul _____

Semnătura persoanei responsabile de examinarea dezvăluirii practicii ilegale

C O T O R

Dezvăluirea externă a practicii ilegale este recepționată de

(numele, prenumele persoanei responsabile care recepționează dezvăluirea)

Numărul de înregistrare în Registrul dezvăluirilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate

* Se verifică dacă dezvăluirea întrunește condițiile prevăzute la art. 11 alin. (1).

**Se completează de către angajator (persoana responsabilă de examinarea dezvăluirii) – dacă dezvăluirea întrunește condițiile menționate la art. 11 alin. (1), angajatul este recunoscut în calitate de avertizor de integritate.

Notă: Numele, prenumele, datele de contact, iar în cazul adresării în scris a dezvăluirii, semnătura angajatului – sînt indicate pe partea verso a dezvăluirii.

Angajatul este informat despre păstrarea confidențialității identității sale la examinarea dezvoltării, sub rezerva pornirii procedurilor penale sau contravenționale în care acesta ar putea fi atras în calitate de martor și ar putea solicita protecție în această calitate.

Angajatul este informat că statutul de avertizor de integritate îi va fi retras dacă pe parcursul examinării se constată că acesta nu întrunește vreuna dintre condițiile prevăzute la alin. (1).

**Modelul Registrului dezvăluirilor practicilor ilegale
și al avertizărilor de integritate**

Nr. crt.	Numărul și data de înregistrare a dezvăluirii practicii ilegale	Descrierea practicii ilegale și a prejudicierii interesului public	Denumirea entității publice/private în privința căreia se face dezvăluirea	În dezvăluire angajatul a menționat că în privința sa se întreprind măsuri de răzbunare (prin acțiuni, omisiuni sau amenințări) din partea angajatorului sau a unei alte persoane din cadrul entității publice sau private în care activează?		Este recunoscut angajatul care depune dezvăluirea practicilor ilegale în calitate de avertizor de integritate?	A solicitat angajatul aplicarea măsurilor de protecție a avertizorilor de integritate? Măsurile solicitate și data solicitării	Măsurile de protecție aplicate avertizorului de integritate, data aplicării	Dezvăluirea practicii ilegale a fost transmisă pentru examinare altor autorități de examinare, potrivit competențelor, data transmiterii	Dezvăluirea practicii ilegale a fost transmisă pentru examinare organelor de urmărire penală și dacă angajatul are vreun statut procesual	Numele, prenumele persoanei care a înregistrat dezvăluirea practicii ilegale, subdiviziunea din care face parte
				Care sînt măsurile de răzbunare?	Numele persoanelor care întreprind măsuri de răzbunare						

Notă informativă la proiectul Legii privind avertizorii de integritate

I. Cauzele care au condiționat elaborarea proiectului

Proiectul legii privind avertizorii de integritate, a fost elaborat în vederea realizării Strategiei Naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020, precum și a Planului de acțiuni, aprobate prin Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30.03.2017, care prevăd realizarea realizarea unor măsuri în scopul perfecționării mecanismului actual de denunțare a corupției și protecție a avertizorilor de integritate.

Astfel, Strategia Națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020, la Pilonul VI „Avocatul poporului (Ombudsman) prevede că *„Persecuția persoanelor care denunță sau avertizează, în interes public, cu privire la comiterea unor iregularități, abuzuri sau încălcări în cadrul instituțiilor are conotații îngrijorătoare. În prezent, nicio autoritate publică nu și-a asumat funcția de protecție și reprezentare a intereselor persoanelor care denunță/avertizează cu privire la potențiale infracțiuni de corupție și alte practici ilegale. Astfel, drepturile fundamentale ale avertizorilor sînt grav afectate (dreptul la muncă, dreptul de a nu fi discriminat, dreptul la un proces echitabil etc.), ceea ce demotivează alte persoane de a se opune corupției și ilegalităților.”*. Prin urmare, prioritatea VI.2. prevede „protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate”, iar drept indicatori de rezultat este indicat *„cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat.”*

De asemenea, *Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017-2020* (Anexa nr.2) la Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30.03.2017, la *pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție*, prioritatea III.2 Eficiența justiției și a autorităților anticorupție, prevede acțiunea nr.12 *Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate.*

Proiectul de lege a fost elaborat și în scopul executării angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul **Acordului de Asociere RM-UE** și a **Planului de acțiuni pentru implementarea prevederilor Acordului 2017-2019**, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.1472 din 30.12.2016. Astfel, la Titlul III. Justiție, Libertate și Securitate, Art.16. Prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale, Măsura L3. prevede *elaborarea unui nou proiect de lege cu privire la denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate.*

De asemenea, în cadrul ședinței Subcomitetului de asociere RM – UE pentru libertate, securitate și justiție, desfășurată la 21 iunie 2017, la Chișinău, Uniunea Europeană s-a angajat să ofere informații privind inițiativele UE în privința protecției avertizorilor de integritate.

Întrucît, la moment UE promovează la nivel european politici mai dure referitoare la combaterea corupției, stabilind astfel că *instituțiile UE au obligația de a introduce norme interne privind avertizarea în interes public pentru a proteja avertizorii împotriva represaliilor, în scopul de a garanta că abaterile grave și faptele ilegale din administrația UE sunt aduse la lumină*; regretă faptul că unele instituții nu au pus încă în aplicare normele respective; cu toate acestea, încurajează statele membre ale UE să instituie un program european de protecție a avertizorilor și a martorilor, [...] întrucît *avertizorilor le revine un rol important în combaterea corupției, deoarece aceștia pot scoate la iveală cazuri de fraudă care ar rămâne altfel necunoscute; întrucît demascarea este considerată drept una dintre cele mai eficiente modalități de stopare și prevenire a infracțiunilor înainte ca acestea să aibă loc sau de dezvăluire a acestora atunci când s-au produs deja.*

Totodată, proiectul de lege cu privire la protecția avertizorilor de integritate urmărește armonizarea cadrului legislativ național la standardele internaționale în domeniul prevenirii și combaterii corupției, în special ne referim la prevederile *Recomandarea CM/Rec (2014)7 a Comitetului de Miniștri adresată statelor membre privind protecția avertizorilor de integritate* (Adoptată de Comitetul de Miniștri la 30 aprilie 2014), care recomandă statelor membre să dispună de un cadru normativ, instituțional și juridic pentru a proteja persoanele care în contextul relațiilor de muncă raportează sau comunică informații privind amenințările sau daunele în interesul public.

Convenția ONU împotriva corupției, Capitol 3 „Incriminare, investigare și reprimare”, art.33 „Protecția persoanelor care comunică informații” stipulează:

„Fiecare stat parte în conformitate cu sistemul său juridic intern va lua măsurile corespunzătoare pentru a asigura protecția persoanelor care, cu bună-credință și în baza unor presupuneri rezonabile, semnalează autorităților competente orice fapt privind infracțiunile prevăzute de prezenta convenție”, Responsabilitatea autorităților de a asigura o protecție adecvată împotriva oricărei sancțiuni nejustificate față de salariații care denunță faptele de corupție este prevăzută și de articolul 9 din *Convenția Civilă privind corupția*, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr.542-XV din 10.12.2003.

Aplicarea convențiilor internaționale de către statele semnatare este pusă în sarcina Grupului de State împotriva corupției GRECO, la care Republica Moldova a aderat în 2001. Fiind evaluată în ciclul II la GRECO, Moldovei i s-a recomandat de a introduce reguli clare ce ar favoriza semnalarea de către orice agent public a cazurilor de corupție și de a stabili o protecție corespunzătoare avertizorilor.

2. Scopul proiectului

Scopul general al proiectului este instituirea unui mecanism eficient de denunțare a corupției și protecție a avertizorilor de integritate, fapt ce va duce la sporirea denunțării practicilor ilegale și a altor dezvăluiri de interes public.

Scopul specific al proiectului constă în promovarea climatului de integritate în sectoarele public și privat și asigurarea protecției adecvate a avertizorilor de integritate împotriva răzbunării, în contextul examinării dezvăluirilor de interes public a practicilor ilegale.

3. Principalele prevederi din proiect

Proiectul de lege se propune a avea caracter de lege organică și este structurat în șase capitole și trei anexe.

Capitolul I. Dispoziții generale (art.1-6), care prevede:

Domeniu de reglementare a proiectului de lege îl constituie dezvăluirile practicilor ilegale din cadrul entităților publice și private, procedura de examinare a acestor dezvăluiri, drepturile avertizorilor de integritate și măsurile de protecție a lor, obligațiile angajatorilor, competențele autorităților responsabile de examinarea unor asemenea dezvăluiri și ale celor de protecție a avertizorilor de integritate.

Totodată, acest capitol prevede care este scopul proiectului de lege, definirea noțiunilor utilizate, principiile, subiecții legii și faptul că dezvăluirea practicii ilegale făcută de angajat se prezumă a fi veridică pînă la proba contrară.

Capitolul II. Dezvăluirea practicilor ilegale (art.7-8), prevede care sunt modalitățile de dezvăluire a practicilor ilegale și confidențialitatea angajatului care dezvăluie practici ilegale.

La elaborarea acestui capitol s-a ținut cont de prevederile din *Recomandarea CM/Rec (2014)7 a Comitetului de Miniștri adresată statelor membre privind protecția avertizorilor de integritate* (Adoptată de Comitetul de Miniștri la 30 aprilie 2014), care stipulează că „*Canalele de raportare și furnizarea de informații cuprind:*

- Rapoarte din cadrul unei organizații sau întreprinderi (inclusiv către persoanele desemnate pentru a primi rapoarte confidențiale);
- Rapoartele organismelor publice competente de reglementare, agențiile împuternicite pentru aplicarea legislației și organismele de supraveghere;
- Prezentarea informațiilor publicului, de exemplu pentru un jurnalist sau membru al parlamentului.

Circumstanțele individuale, în fiecare caz, va determina canalul cel mai potrivit. Angajatorii ar trebui să fie încurajați să instituie proceduri interne de raportare.[...]

Avertizorilor de integritate trebuie să li se acorde dreptul de a li se păstra și menține confidențialitatea identității lor, sub rezerva garanției unui proces echitabil.”

Capitolul III. Examinarea dezvoltării practicilor ilegale și recunoașterea statutului de avertizor de integritate (art.9-12) stabilește că angajatul este în drept să facă o dezvoltare internă a practicilor ilegale, adică la angajator, fie una externă- la autoritatea responsabilă de examinarea dezvoltărilor practicilor ilegale, adică Centrul Național Anticorupție, fie publică – prin intermediul societății civile sau mass-media.

De asemenea, aici sunt prevăzute autoritățile responsabile de examinarea dezvoltărilor practicilor ilegale, ce ar trebui să includă o dezvoltare a practicilor ilegale și recunoașterea statutului de avertizor de integritate, în ce termene se examinează avertizărilor de integritate.

Capitolul VI. Protecția avertizorului de integritate (art.13-17), prevede cazurile în care angajatul poate solicita protecție, autoritățile responsabile de acordarea protecției avertizorilor de integritate, care sunt garanțiile de care beneficiază avertizorul de integritate. Totodată este prevăzută procedura de acordare a protecției avertizorilor de integritate, astfel, angajatul pentru a beneficia de protecție, el trebuie să îndeplinească următoarele condiții: a) să fie recunoscut în calitate de avertizor sau a făcut o dezvoltare publică a practicilor ilegale; b) să fie supus răzbunării și să depună o cerere scrisă autorităților de protecție pentru a solicita realizarea garanțiilor sale prevăzute la art.15; c) între dezvoltarea practicilor ilegale și pretinsa răzbunare să existe legătură de cauzalitate.

Capitolul V. Sancționarea încălcărilor (art. 18), prevede răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii. Astfel, în dependență de fapta săvârșită, proiectul prevede tipul de răspundere (contravențională, penală).

Capitolul VI. Dispoziții finale și tranzitorii (art. 19), se reglementează modul de intrare în vigoare a proiectului de lege, precum și acțiunile pe care urmează să le întreprindă autoritățile pentru asigurarea implementării acestuia.

Anexele la proiectul de lege sunt următoarele:

Anexa nr.1 Formularul dezvoltării interne a practicii ilegale;

Anexa nr.2 Formularul dezvoltării externe a practicii ilegale;

Anexa nr.3 modelul Registrului dezvoltărilor practicilor ilegale și a avertizorilor de integritate.

4. Cuantumul mijloacelor bugetare necesare pentru implementarea proiectului

Implementarea prevederilor proiectului nu va necesita careva cheltuieli financiare suplimentare, altele decât cele prevăzute din bugetul de stat, deoarece nu vor fi necesare instituirea unor noi entități, majorarea numărului de agenți publici sau procurări de echipament.

Director

Bogdan ZUMBREANU

Executiv B. Bedros

3